

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ РОЛЬОВОЇ ГРИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

(Григор'єв І. Ю., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Григор'єва В. В., кандидатка педагогічних наук, доцентка)
Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

Знання іноземних мов у сучасному світі є необхідною умовою розвитку культурної, вихованої та успішної людини. Сучасні вимоги до навчання іноземної мови у школі постійно удосконалюються. Це обумовлено певними труднощами при вивченні іноземної мови учнями у закладах загальної середньої освіти, особливо на початковому етапі її засвоєння. Молодшим школярам важко пристосуватися до нових умов навчальної діяльності, вони швидко стомлюються від монотонності уроків і, як результат, втрачають інтерес до вивчення іноземної мови. Тому завдання учителя – побудувати урок таким чином, щоб він був цікавим та пізнавальним для молодших школярів. Найбільш оптимальною формою організації заняття для дітей молодшого шкільного віку є гра, зокрема рольова гра.

Використання методу рольової гри на уроках англійської мови у ЗЗСО стає все більш популярним. У молодшому шкільному віці гра поряд із навчальною діяльністю є основним видом діяльності учнів, що допомагає підтримувати інтерес у школярів до вивчення іноземної мови, одночасно навчає і виховує, допомагає дитині у самовираженні. Рольова гра забезпечує психологічну адаптацію дітей до нового мовного світу [1, с.27]. Це діяльність, в процесі якої учні виступають у певних ролях. Рольову гру можна розглядати як форму навчання діалогічному мовленню. Під час гри в учнів формуються мовні навички та вміння використовувати діалогічне мовлення. До того ж рольова гра керована, що підкреслює роль вчителя в її організації.

Рольову гру можна розглядати як точну модель спілкування, яка наслідує оточуючу дійсність у найважливіших рисах. Вона має великі можливості мотиваційно-спонукального характеру. Гра, будучи найближчим для людини способом пізнання навколишнього світу, надає досить ефективний і доступний шлях до оволодіння тими чи іншими навичками, знаннями, вміннями [1].

Роль ігрової діяльності на уроках іноземної мови зазначали у своїх працях педагоги та науковці М. А. Білоус, Л. Н. Бочаров [1], Л. П. Єрмоленко, О. А. Колесніченко, К. Лівінгстоун [4], О. Л. Ломаченко, Т. І. Олійник, М. Ф. Усенко.

Рольова гра вирішує декілька завдань: засвоєння нового матеріалу, розвиток творчих здібностей, вироблення комунікативних навичок, формування загальнонавчальних умінь. У рамках шкільних занять з іноземної мови найчастіше використовуються сюжетно-рольові ігри. Серед засобів, що забезпечують активність учнів, особлива увага приділяється наступним:

- сюжету уроку, мотивації дій учнів;
- певній подачі навчального матеріалу (діалог, монолог, полілог);
- використанню наочності, театралізації;
- концентрації матеріалу (великий обсяг нової лексики);
- використанню колективних форм пізнавальної діяльності;

- індивідуальному підходу в умовах групової взаємодії;
- атмосфері радості та не напруженості [2].

Структура рольової гри включає кілька компонентів: ролі, ігрові дії, через які ролі реалізуються; заміщення справжніх речей і предметів ігровими, умовними; реальні відносини між учасниками гри (у процесі рольової гри моделюються реальні відносини між учасниками, максимально наближені до ситуації реального спілкування); сюжет (зміст рольової гри).

У методиці навчання англійської мови визначено класифікацію рольових ігор для учнів молодшого шкільного віку, які можна використовувати на уроках іноземної мови:

- ігри казкового змісту;
- пізнавальні рольові ігри;
- ігри побутового змісту;
- ігри світоглядного змісту [2, с. 41].

Ролі, які виконують учні, також мають свою класифікацію. Виокремлено такі групи ролей, як:

- соціальні, які мають виховний вплив;
- міжособистісні, які сприяють кращому спілкуванню учнів між собою;
- психологічні, які визначають роль особистості у грі [4, с. 43].

Тривалість рольової гри на уроці може варіюватися від невеликого епізоду до цілого уроку. Це залежить від мети та завдань уроку. Найчастіше використовуються епізодичні рольові ігри для відпрацювання тієї чи іншої конструкції.

Рольова гра на уроці англійської мови складається з наступних етапів:

- підготовка, що включає складання сценарію, плану, загальний опис процедури гри та особливості ролей, їх розподіл;
- етап інструктування учнів щодо ролей та сюжету, формулювання мети, пояснення регламенту та етики поведінки, проведення рольової гри;
- етап аналізу та узагальнення (обмін думками учасників, самооцінка, підведення підсумків) [2].

Рольові ігри готують учнів до певної ролі у житті, будучи репетицією до реального життя. На початковому етапі засвоєння матеріалу зазвичай використовується імітаційна гра, яка має конкретну ситуацію спілкування: у магазині, у школі, у бібліотеці. Спочатку відпрацьовується діалог з підручника, після чого учні входять у роль, привносячи особистісні елементи, індивідуальні особливості тощо. Поступово робота ускладнюється. Згодом учні не просто відтворюють текст, а й доповнюють його власними конструкціями. Вчителю необхідно звернути увагу на використання оціночних суджень: I think, I guess, to my mind etc.

Наведемо приклад ситуації навчального спілкування щодо рольової гри. Тема: «Проїзд на транспорті». Ситуації для навчального мовного програвання: оплата проїзду в транспорті в нашій країні та за кордоном, відповіді на питання про місце призначення, розпитування пасажирів щодо потрібної зупинки, пошук втрачених речей, надання допомоги в орієнтуванні у міських маршрутах, правила проїзду в транспорті, купівля квитка. Мовні ролі: водій, пасажир, пасажирки у транспорті, покупець, касир.

Характерними ознаками рольової гри є: імітаційне моделювання, що дозволяє відтворити реальну обстановку, де учні постають як носії конкретних соціальних та професійних ролей; наявність ситуацій та типів взаємодії, що дозволяють поєднувати навчання іноземної мови з ситуаціями спілкування у житті; проблемний характер ситуацій та його повторюваність. Іноземна мова при цьому виступає як інструмент спілкування між учнями і служить вирішенню ситуаційних рольових завдань [2].

Також вчителю на уроці необхідно враховувати вік учасників рольової гри. Для молодших школярів характерна висока рухова активність, для привернення їх уваги необхідна візуалізація (наочність). Старшим школярам важливо мати можливість у ході рольової гри показати свої здібності, виявити лідерські якості, висловити власну думку [3].

Таким чином, рольова гра є одним із способів закріплення матеріалу на уроках англійської мови, вона покращує навички аудіювання та спілкування у колективі, підтримує інтерес до мови, що вивчається. Рольова гра розвиває логічне мислення, здатність до пошуку відповідей, мовний етикет, уміння спілкуватися один з одним. Крім того, у процесі використання рольових ігор учні набувають нових умінь і навичок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочаров Л. Н. Ігри на уроках англійської на початковому та середньому ступенях навчання. *ІМШ*. 2004. № 3. С. 27.
2. Кушнір В. С. Використання рольових ігор на уроках англійської мови: посібник. Хмельницький : Хмельницька РДА, 2012. 95 с.
3. Методика навчання іноземних мов у початковій школі: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Котенко, А.В. Соломаха [та ін.]. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 356 с.
4. Livingstone C. *Role Play in Language Learning*. London: Longman, 1983. 127 p.